

בס"ד. שיחת ש"פ נצבים, כ"ח אלול, ה'תשח"י.

בלתי מוגה

א. דובר אודות אחדותם של ישראל, "אתם נצבים היום כולכם",¹ "לאחדים (ויתירה מזה) כאחד"², שעי"ז "קיימים ועומדים", והיינו שזוכים בדין" — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידיש), ונדפס בלקו"ש ח"ד ע' 1139 ואילך.³

ב. ויש להוסיף בביאור ענין אחדותם של ישראל — דלכאורה אינו מובן:

כיון שישנם כאלו שהם במדריגת "ראשיכם שבטיכם", וישנם כאלו שהם במדריגת "חוטב עציך ושואב מימיך",

— שהם למטה אפילו מגרים (שהרי סדר הכתוב הוא מלמעלה למטה): "גרך אשר בקרב מחניך", ואח"כ מוסיף "מחוטב עציך עד שואב מימיך", וכפרש"י "שבאו כנענים להתגייר בימי משה כדרך שבאו גבעונים בימי יהושע.. ונתנם משה חוטבי עצים ושואבי מים", ואסורים לבוא בקהל" —

כיצד יכול יהודי שבמדריגת "ראשיכם" לפעול על עצמו להתאחד עם "חוטב עציך ושואב מימיך", ועד לאחדות שהיא באופן ד"לאחדים כאחד"?

ג. ויובן בהקדמת סיפור אודות הבעש"ט, שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר⁴ בשם אדמו"ר הצ"צ, ששמע מזקנו אדמו"ר הזקן, ששמע במעזריטש:

הבעש"ט, קודם התגלותו וגם בשנים הראשונות שלאחר התגלותו, הי' נוסע ממקום למקום בעיירות ישראל, והי' אוסף סביבו באמצע השוק

(6) ראה יבמות עט, סע"א ובפרש"י (ד"ה

מחוטב עציך). וראה גם לקו"ש ח"ד ע' 114 ואילך. וש"נ.

(7) סה"ש תרצ"ט ע' 317 ואילך. וראה גם מכתב ערב ראש השנה תשי"ט (למחרת התוועדות זו) לנשי ובנות חב"ד (אג"ק ח"ח בתחילתו).

(1) ריש פרשתנו.

(2) לקו"ת ריש פרשתנו.

(3) ראה תנחומא ריש פרשתנו.

(4) ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סמ"א. וש"נ (נעתק ב"היום יום" כה אלול).

(5) בשילוב עם שיחת ש"פ נצו"י תשי"ט.

את היהודים הפשוטים, אנשים נשים וטף, ומספר להם סיפורים מאגדות חז"ל, או סיפורים אחרים, שתוכנם הי' אודות הענין דאהבת ישראל.

פעם אחת, בהיותו בא' הישובים, התאספו סביבו המון רב של אנשים נשים וטף, והבעש"ט דיבר לפניהם בענין אהבת ישראל, עד כמה צריך להיות גודל האהבה של איש ישראל לרעהו, כמובן מגודל אהבת הקב"ה לבני".

וביאר דבריו ע"פ משל — וכדרכו תמיד סיפר את המשל באריכות ההסבר ובפרטיות, כדי שכל הנאספים יוכלו להבין — מא' מתושבי אותה עיירה בשם ר' יעקב:

ר' יעקב הי' בקי בש"ס עם פירושי רש"י ותוספות בעל-פה, והי' נוהג ללמוד בעל-פה, שאז, צריכים להתאמץ יותר מאשר בלימוד מתוך הספר, כי, כאשר לומדים מתוך הספר, אזי האותיות שבספר שומרות על ריכוזו של הלומד, משא"כ כשלומדים בעל-פה בהכרח להתאמץ יותר כדי להתרכז בדברים.

פעם אחת, כשעסק ר' יעקב בלימוד תוספות "עב כרס" ("א בויכיגן תוספות"),

— כך הי' לשון הסיפור. וביאר כ"ק מו"ח אדמו"ר, שכך קראו לתוספות ארוכים ביותר שהם בולטים עד שתופסים כמעט את כל הדף —

ניגש אליו בנו הילד, ואמר לו איזה דבר-חכמה, ונתפעל ר' יעקב מאוד מדבר החכמה, והפסיק מלימודו בשביל שמיעת החכמה.

חכמה זו, שהיתה לפי ערך הילד, כמובן, לא היתה בערך לגבי ר' יעקב בכלל, ובפרט בשעה שהי' עסוק בלימודו, ואעפ"כ פעל ועורר אצלו הילד שבשביל חכמה זו יפסיק מלימודו, כדי לשמוע את החכמה ולקולטה בפנימיות.

והמשיך הבעש"ט:

גם השי"ת הוא עסוק, כביכול, כמארז"ל: "שש [שעות] הראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה, שניות יושב ודן כו"; אבל כאשר איש ישראל עושה דבר טוב, אזי מפסיק הקב"ה מעסקיו כדי להתבונן בחכמת בנו הילד.

כאשר אמר השי"ת להמלאכים שרצונו לברוא אדם, וצייר בפניהם כיצד ייראה האדם — טענו המלאכים "מה אנוש כי תזכרנו". אמנם, כאשר יהודי קם בבוקר ורץ להתפלל בצבור, ולאח"ז במשך כל היום הוא טרוד ומוטרד, ואעפ"כ מניח הוא את כל עסקיו ורץ להתפלל מנחה בבית-הכנסת, שומע בין מנחה למעריב שיעור ב"עין יעקב", ולוקח עמו לביתו את הענין שלמד ב"עין יעקב" כדי לספר בביתו — אזי אומר הקב"ה להמלאכים: אתם, מלאכים, אין לכם שום טרדות כו', ואילו האדם "ריחיים על צווארו"¹⁰ — לא בגלל שרצונו בכך, אלא בגלל שאני ציוויתיו לעשות כן — ואעפ"כ, ראו נא כיצד מתנהג הוא! וכך מתפאר הקב"ה לפני המלאכים בהנהגתו של יהודי.

עד כאן סיפור דברי הרב.

ד. ובפרטיות — יש בזה כמה ענינים:

חכמת הבן תופסת מקום אצל האב, עד שהאב מפסיק מעניניו, כביכול, כדי לשומעה ולקולטה בפנימיות.

יתירה מזו — האב מתפעל מחכמת בנו, שענינה של תנועת ההתפעלות הוא יציאה מכל הגדרים.

יתירה מזו — לא זו בלבד שהאב מתפעל בעצמו מחכמת בנו, אלא הוא גם מתפאר בזה כביכול בפני הזולת.

ומובן, שמצד ההתפעלות כשלעצמה צריך הקב"ה ליתן לישראל שנה טובה ומתוקה, מבלי הבט על הענינים שהיו בשנה שעברה — שכן, מה נוגע המסקנא ע"פ חשבון, כאשר ישנה ההתפעלות, שכל ענינה הוא היציאה מכל הגדרים והחשבונות!

ה. ובנוגע לעניננו:

היוקר של יהודי אצל הקב"ה הוא אפילו למי שנמצא במדריגת "חוטב עציך" ו"שואב מימך", שכן, מבלי הבט על שפלות מדריגתו, הרי כיון שסוף-סוף התגיייר וקיבל עליו עול תורה ומצוות, הנה עצם היותו מחוייב במצוות מורה על כך שהוא מיוחד עם העצמות, שזהו ענינה של "מצוה" — מלשון צוותא וחיבור¹¹.

וכאשר יתבונן בזה — לא יזדקק לקבלת-עול, ואפילו לא לשכל

(11) ראה לקו"ת בחוקתי מה, ג. מז, ב. ובכ"מ.

(9) תהלים ח, ה. וראה סנהדרין לח, ב.
(10) ראה הלי' ת"ת לאדה"ו רפ"ג. וש"נ.

דנפש האלקית, אלא יתקבל אצלו גם בשכל דנפש הבהמית שעליו להתאחד עם יהודי זה, "לאחדים כאחד" ממש.

* * *

ו. לאחר הענין ד"אתם נצבים היום כולכם", כפירוש אדמו"ר הזקן "לאחדים כאחד" — ממשיך הכתוב¹² "לעברך בברית גו'", והיינו, שענין זה הוא למעלה (לא רק מהענין ד"לאחדים", אלא גם) מהענין ד"כאחד".

וביאור הענין:

ענינה של כריתת ברית הוא "כמ"ש¹³ אשר כרתו את העגל ויעברו בין בתריו, כלומר להיות שניהם עוברים בתוך גוף אחד להיות לאחדים¹⁴. והיינו, שכשם שהבתרים אינם שני ענינים נפרדים המתייחדים זה עם זה, אלא הם גוף אחד ממש — כך התאחדותם של כורתי הברית העוברים בין הבתרים היא באופן ששניהם דבר אחד ממש.

והתאחדות זו היא למעלה גם מההתאחדות ד"כאחד":

"כאחד" פירושו, שאף שהענינים המתאחדים נעשים מציאות אחת, אין זה אלא לגבי ענין מסוים, אבל בעצם מציאותם הם עדיין דברים נפרדים. וכמו בדוגמא דלעיל¹⁵ ממצות ד' מינים, שגם לאחר שמתאחדים נשאר כל אחד מהם מין בפ"ע, אלא שלענין המצוה הם דבר אחד.

משא"כ הענין ד"לעברך בברית" הוא באופן שהענינים המתאחדים אין להם מציאות פרטית כלל, וכמשל הבתרים, שאינם דברים נבדלים לשום ענין בעולם, אלא הם דבר אחד ממש בכל הפרטים.

וכשם שהדברים אמורים בענין האחדות שבישראל בינם לבין עצמם — כן הוא גם בענין האחדות דישראל עם הקב"ה, שהם דבר אחד ממש.

וזוהו שאומרים בר"ה "יבחר לנו את נחלתנו את גאון יעקב אשר אהב סלה"¹⁶:

אמיתית ענין הבחירה אינו מצד הטעם (שאו אין זו בחירה אמיתית), אלא באופן של בחירה חפשית לגמרי, והיינו, שגם במדרגה ש"אח עשו ליעקב", היינו, ששניהם שוים, כיון שמעלת יעקב אינה

15) לקו"ש ח"ד הנ"ל הערה 13.

12) פרשתנו כט, יא.

16) תהלים מז, ה. וראה לקו"ש ח"ט ע'

13) ירמ' לד, יח. הובא בפרש"י עה"פ.

232. וש"נ.

14) לקו"ת פרשתנו מד, ב.

ניכרת, מ"מ, "ואוהב את יעקב ואת עשו שנאתי"¹⁷ — לא מצד הטעם, אלא בבחירה חפשית, לפי שהקב"ה וישראל הם דבר אחד בעצם.

וזוהי הבקשה "יבחר לנו את נחלתנו גוי" — לעורר את הבחירה החפשית של העצמות, שבבחי' זו אינו נוגע מעשי האדם בשנה העברה, כיון שהבחירה אינה מצד חשבונות, אלא מפני שהקב"ה וישראל הם דבר אחד ממש.

ז. אך צריך להבין:

ידוע שהעבודה דר"ה באה לאחרי העבודה דחודש אלול, וזוהי ש"אלול" ר"ת "אני לדודי ודודי לי"¹⁸, היינו, שתחלה צ"ל העבודה ד"אני לדודי", ורק לאחר"ז נעשה "ודודי לי". אמנם, ע"פ האמור שבהעבודה דר"ה ("ודודי לי") אינו נוגע ענין החשבונות — לשם מה זקוקים להקדמת העבודה ד"אני לדודי"?

וביאור הענין — ע"ד המבואר¹⁹ בענין התעוררות האהבה שמצד בחי' חי' יחידה שבנפש, שאף שענינם הוא למעלה מהשכל, מ"מ, הנה התעוררות האהבה היא ע"י ההתבוננות, אלא, שאין זה באופן שההתבוננות פועלת את האהבה (כמו באהבה שע"פ טעם ודעת, שהאהבה נפעלת ע"י ההתבוננות), שהרי האהבה שמצד בחי' חי' יחידה היא אהבה שלמעלה מטעם ודעת, כי אם, שלפעמים האהבה היא בעולם, וע"י ההתבוננות מסתלק ההעלם ומתגלית האהבה.

ועד"ז בעניננו — שהעבודה ד"אני לדודי" אינה כדי לפעול את הבחירה, אלא רק כדי להסיר את הדברים המעלימים, ולעורר ולגלות את הענין ד"יבחר לנו גוי".

ועפ"ז יובן הטעם שקודם ראש השנה "לובשים לבנים ומתעטפים לבנים ומגלחין שערן" . לפי שידועים שהקב"ה עושה להם נסים²⁰ — דכיון שבאמת ישנה האהבה עצמית דהקב"ה לישראל שאין נוגע בה שום חשבונות כלל, ואין צורך לפעול ענין חדש אלא לגלות את ההעלם בלבד, לכן בטוחים בני"ש שיזכו לכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה, בבני חיי ומזוני רויחי.

* * *

קונטרס העבודה פ"ה (ע' 30 ואילך).
 20 יל"ש ואתחנן רמז תתכה. וראה
 ירושלמי ר"ה פ"א ה"ג (הובא בטורא"ח סו"ס
 תקפא).

17 מלאכי א, ב"ג.
 18 שה"ש ו, ג. וראה שעה"פ עה"פ.
 יעוד.
 19 ראה סה"מ עת"ר ע' קנב ואילך. תקפא.

ח. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה תקעו בחודש שופר גו'.

* * *

ט. נתבאר בהמאמר²¹, שהעבודה דראש השנה היא לא רק לתקן את הענינים הבלתי־רצויים, אלא ישנה גם העבודה דר"ה כמו שהיא מצד עצמה. ומכיון שנשאר עוד זמן עד ר"ה — יתן השי"ת שתקון הענינים הבלתי־רצויים יהי עוד קודם ר"ה,

שהרי התשובה יכולה להיות "בשעתא חדא וברגעא חדא"²², כדאיאת בגמרא²³ שהמקדש "על מנת שאני צדיק (גמור²⁴) אפילו רשע גמור מקודשת, שמא הרהר תשובה בדעתו". ואף שאינה מקודשת אלא מספק²⁵, הרי אין זה ספק אלא לגבי הזולת, דכיון ש"אין אדם יודע מה בלבו של חברו"²⁶, אינו יודע אם עשה הלה תשובה, אבל לגבי האדם עצמו — ודאי שבידו הדבר (ובמילא צריך להיות כן) לעשות תשובה באמת "בשעתא חדא וברגעא חדא", ולהתהפך מן הקצה אל הקצה, מרשע גמור לצדיק גמור²⁷,

ואז, כשיגיע ר"ה, יוכלו להתעסק בהעבודה דר"ה כפי שהיא מצד עצמה (כפי שנתבאר בהמאמר).

י. בין הענינים הבלתי־רצויים שצריכים לתקן לפני ראש השנה, ישנו מאורע שאירע בשבוע זה — בקשר לפטירתו²⁸ של הרה"ח ר' סנדר רייניץ²⁹ — "שלא נספד כהלכה" (כלשון הגמרא³⁰).

ר' סנדר הנ"ל — אף שמצד גיל שנותיו לא למד בתומכי־תמימים, אבל, עוד בנערותו זכה לקירובים מיוחדים ("שטאַרקע קירובים") מכ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע. פעמים רבות שהה בחדרו משך זמן, וזכה לשמוע ממנו כו"כ ענינים³¹.

29) ראה אודותו — ס' תולדות חייו של

ר' אברהם הרופא (ברוקלין, תש"נ) פ"ה (ע'

46 ואילך). וראה גם אג"ק ח"א ע' לא. וש"נ.

30) יבמות עח, סע"ב. וראה גם סוכה כט,

סע"א.

31) בהודמנות אחרת התייחס כ"ק אדמו"ר

שליט"א לעובדה שזמן קצר לפני פטירתו

נאבדה לו חבילת רשימותיו — מהענינים

ששמע מכ"ק אדנ"ע (שהי' נושאה עמו תמיד)

— שהעגמת־נפש מזה נגעה עד עמקי נפשו

כר' (החור"ל).

21) פ"ב (לעיל ע' 281).

22) זח"א קכט, סע"א.

23) קידושין מט, ב.

24) גירסת האר"ז סקיי"ב. וכ"ה בלקו"ת

ר"פ דברים (א, ב).

25) רמב"ם הל' אישות פ"ח ה"ה. טושו"ע

אה"ע סל"ח סל"א.

26) פסחים נד, ריש ע"ב.

27) ראה גם תו"מ חכ"ב ע' 254. וש"נ.

28) נפטר כ"ד אלול שנה זו.

— לא עלה בידי לדלות ממנו ענינים אלה, להיותו איש סגור ושקט ביותר ("ער איז געווען אַ שטילער איד, זיך אין ערגעץ ניט געמישט וכו'"), אבל, ביחד עם זה, הי' ניכר עליו שענינים אלה היו חקוקים בזכרונו, כך, שיש בזה גם העילוי דחקיקת דברי תורה במוח הזכרון, כמבואר בלקו"ת³² ד"ה והדרת פני זקן.

והנה, בנוגע לכל הענינים שלאחרי סתימת הגולל — בודאי שכ"ק אדנ"ע השתדל עבורו ("ער האָט אים שוין פאַרזאָרגט"), כך שכל הענינים הם "כהלכה" ועוד יותר מזה כו',

— (כ"ק אדמו"ר שליט"א הפסיק לרגע, ואמר:) אילו היו "פוילישע חסידים" שומעים דיבורים בסגנון האמור³³, "וואָלטן זיי שוין געמאַכט דערפון" ... —

אבל בנוגע להענינים שלפני סתימת הגולל... ולכן, כיון שבפנימיותו הי' "אַ חסיד'ישער איד", יאמרו "לחיים" עבורו — כפי שאומרים אצל חסידים (לא כפי שנהגו העולם ("ביי דער וועלט") לומר "לזכר נשמתו", (אלא) — לעילוי נשמתו.

(ואח"כ אמר:) בודאי יהי' זה גם נחת-רוח לכ"ק אדמו"ר נ"ע.

*

יא. עומדים אנו עתה ביום השבת לעת תפלת המנחה, שהוא עת רצון, עד שאפילו מדת הדין מתהפכת לרחמים.

וכידוע³⁴ הקושיא על הפסוק³⁵ "ואני תפלתי לך הוי' עת רצון אלקים ברב חסדך" (שאומרים במנחת שבת), דכיון שעומדים ב"עת רצון", "ברב חסדך", מדוע מזכירים שם אלקים, שהו"ע מדת הדין? אלא הענין הוא כנ"ל — שגם מדת הדין (כ"ד בתי דינין³⁶) מתהפכים לרחמים.

ובכן, יהי רצון שכל הענינים יתהפכו לטוב, ובבואנו לר"ה — תהי' העבודה דר"ה כמו שהיא מצד עצמה, כנ"ל.

*

יב. בפרשת וילך (שעומדים לקרוא עתה בתפלת המנחה) מדובר

תרצ"ד (סה"מ קונטרסים ח"ב שיא, א ואילך).

תש"ד (סה"מ תש"ד ע' 162).

35 תהלים סט, יד.

36 זח"ג קכט, א. קלו, ב.

32 ס"פ קדושים.

33 בנוגע להנעשה (לאחרי סתימת הגולל)

בעולם האמת כו' (המור"ק).

34 ראה ריש וסוף ד"ה ואני תפלתי

אודות מצות הקהל³⁷, השייכת למצות השמיטה. וזוהי השייכות לשנה הבעל"ט, שהיא שנת השמיטה.

והענין בזה:

תוכן מצות השמיטה הוא — השמטת כל החובות³⁸. וזוהי השייכות למצות הקהל, כי ע"י הקהלת כל ישראל יחד, "האנשים והנשים והטף וגרך אשר בשעריך"³⁹, שהו"ע אהבת ישראל — נעשית השמטת כל החובות דישראל.

וכפי שנת"ל⁴⁰ בענין "אתם נצבים היום כולכם", שע"י העבודה ד"כולכם", "לאחדים כאחד", מגיעים למדריגה ששם אין מתחשבים בחשבונות כלל, ובמילא אין שייך שם חובות כלל, וזוכים לכתובה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בתוך כלל ישראל.

(39) שם, יב.

(40) לקו"ש ח"ד הנ"ל ע' 1144.

(37) לא, יו"ד ואילך.

(38) פ' ראה טו, א ואילך.